

OMEJEVANJE UČENCEV 6. IN 9. RAZREDA S STRANI STARŠEV

Raziskovalna naloga s področja psihologije

Avtorici: Eva Vale in Brina Eržen, 9. b

Mentorici: Danica Volčini in Vilma Vrtačnik Merčun

Domžale, marec 2023

KAZALO

	Stran
POVZETEK	3
1 UVOD	4
1.1 Cilji raziskovalnega dela	4
1.2 Potek raziskovalnega dela	4
1.3 Hipoteza	5
2 TEORETIČNI DEL	5
3 RAZISKOVALNI DEL	10
3.1 Ali ti starši omejujejo količino časa za uporabo elektronskih naprav?	10
3.2 Ali ti starši dovolijo, da se svobodno odločaš o stilu oblačenja, modnih dodatkih in frizuri?	14
3.3 Kako pogosto ti starši dovolijo, da se družiš s prijatelji?	18
4 RAZPRAVA	21
5 ZAKLJUČEK	25
6 LITERATURA IN VIRI	26
7 PRILOGA: Anketa	27

Slika na naslovni strani: Authism Center of Pittsburg, *So tvoji otroci »Leni« ali »leni«?*

<http://www.autismcenterofpittsburgh.com/our-blog/are-your-kids-lazy-or-are-they-being-lazy/> (16. 2. 2023).

POVZETEK

Z raziskavo sva želeli ugotoviti razlike med omejitvami staršev do otrok glede na spol in starost otrok. Zanimalo naju je, na kakšne načine starši omejujejo svoje otroke pri uporabi elektronskih naprav, stilu oblačenja in druženju s prijatelji. V središču najinega zanimanja je bilo naslednje vprašanje: Ali starši bolj omejujejo dekleta ali fante in ali bolj omejujejo učence 6. ali 9. razreda? Anketirali sva 50 učencev 6. in 9. razreda, kjer so bili dečki in deklice številčno enako zastopani. Raziskava je pokazala, da imajo vsi učenci 6. in 9. razreda elektronske naprave, vsaj mobilni telefon. Starši uporabo elektronskih naprav bolj omejujejo mlajšim kot starejšim učencem, razlike glede na spol pa so zanemarljive. Brez omejitev uporabe elektronskih naprav je 44 % dečkov in deklic 9. razreda in 16 % dečkov in deklic 6. razreda. Stroge omejitve (uporaba le do ene ure na dan) imajo samo učenci 6. razreda (16 %). Število omejitev je bilo bolj odvisno od starosti kot od spola. Večina učencev 9. razreda lahko svobodno izbira stil oblačenja, nošenja modnih dodatkov in frizure (84 %), med učenci 6. razreda pa je takšnih manj kot polovica (44 %). Petina šestošolcev (24 %) se nikoli svobodno ne odloča o stilu in frizuri, med devetošolci pa je takšnih le nekaj učencev (4 %). Dovoljenje staršev za druženje s prijatelji je odvisno tako od starosti kot od spola otrok. Raziskava je pokazala, da je brez omejitev (s prijatelji se lahko družijo vsak dan) 17 % deklic in 23 % dečkov 6. razreda ter 69 % dečkov in 50 % deklic 9. razreda. Stroge omejitve (s prijatelji se lahko družijo samo enkrat na teden) veljajo za 17 % deklic in 8 % dečkov 6. razreda in 8 % deklic 9. razreda, dečki 9. razreda takih omejitev nimajo. Omejevanje pogostosti druženja s prijatelji je pri nižji starosti otrok smiselna, pri starejših otrocih pa morajo starši vzpostaviti zaupen odnos in dobre medsebojne odnose z otroki.

Ključne besede: odgovornost staršev, vzgoja otrok, uporaba elektronskih naprav, osebni stil, druženje mladih

ZAHVALA: Hvala mentoricama za usmerjanje pri nastajanju naloge in knjižničarki Tjaši Medved za njen lektorski pregled.

1 UVOD

Odnosi med otroci in starši so različni, vsi starši pa postavljajo določene meje in pravila. Starši želijo z določenimi omejitvami svoje otroke pripraviti na odraslo obdobje življenja. Nekateri starši so pri postavljanju pravil zelo strogi, drugi otrokom dovolijo več. Veliko otrok se omejitvam svojih staršev upira, ker včasih ne smejo početi enakih stvari kot njihovi vrstniki. Ker se prav vsi mladostniki srečujemo z omejitvami in pravili staršev, sva si to temo izbrali za najino raziskovanje.

1.1 CILJI RAZISKOVALNEGA DELA

Zanimale so naju razlike med omejitvami staršev do otrok glede na spol in starost otrok. Najino raziskovalno vprašanje se je glasilo: **Katero omejitev starši otrokom največkrat postavijo ter pri kateri starostni skupini in spolu se ta najpogosteje pojavlja?**

Želeli sva dobiti odgovore na tri vprašanja:

- Ali ti starši omejujejo količino časa za uporabo elektronskih naprav?
- Ali ti starši dovolijo, da se svobodno odločaš o svojem stilu oblačenja, modnih dodatkih in frizuri?
- Ali ti starši omejujejo druženje s prijatelji? Kolikokrat na teden se lahko družiš s prijatelji?

Zanimalo naju je, ali starši bolj omejujejo dekleta ali fante in ali starši bolj omejujejo učence 6. ali 9. razreda.

1.2 POTEK RAZISKOVALNEGA DELA

Izdelava raziskovalne naloge je potekala po naslednjih korakih:

- Preučili sva strokovno literaturo in napisali teoretični del naloge.
- Oblikovali sva hipotezo.
- Sestavili sva anketo in jo poslali učiteljici, da jo je natisnila.
- Anketirali sva 50 učencev 6. in 9. razreda.

- Rezultate ankete sva zbrali v preglednice, vse podatke sva preračunali v odstotke in izdelali grafične prikaze.
- Analizirali sva rezultate ankete. Napisali sva razpravo in zaključek raziskovalne naloge.

Slika 1: Besedni oblak (avtorica: Eva Vale)

1.3 HIPOTEZA

Pred raziskovanjem sva postavili naslednjo hipotezo:

Starši pri uporabi elektronskih naprav, svobode stila oblačenja in pri druženju s prijatelji bolj omejujejo šestošolce kot devetošolce, ker starejšim otrokom že nekoliko bolj zaupajo. Bolj omejujejo dekleta kot fante.

2 TEORETIČNI DEL

Pred raziskovanjem sva pregledali strokovno literaturo o vzgoji otrok, predvsem o posledicah omejevanja otrok in navajanja na upoštevanje pravil.

Raziskave so pokazale, da starši pogosto vzgajajo svoje otroke tako, kot so bili vzgojeni oni. Torej, če so bili naši starši pri vzgoji strogi, je velika možnost, da se bomo mi vedli podobno do naših otrok. **Omejevanje otrok je do neke mere priporočljivo**, saj se otroci rodijo brez znanja, kako odreagirati v dani situaciji. Starši so odgovorni za ravnanja svojih otrok do njihove polnoletnosti. Obenem pa morajo paziti, da svojih otrok z raznimi pravili ne zatirajo preveč, ker bodo otroci enkrat mogli postati **samostojni** in se bodo v življenju morali znajti sami. Za **ohranitev otrokovega zaupanja** jih starši ne smejo pretirano kaznovati, temveč se morajo z njimi pogovoriti in skupaj doreči morebitno kazen. Če imajo otroci **dober in trden odnos s svojimi domačimi**, je veliko bolj verjetno, da ga bodo imeli tudi z ostalimi osebami v njihovem življenju.¹

Opredelitev pojmov:

Puberteta je »doba človekovega razvoja med otroštvom in mladostno dobo.«²

Adolescenca je »doba človekovega razvoja med puberteto in zrelostjo, mladostna doba: izobraževanje mladega človeka v dobi adolescence.«³

Na portalu za *izobraževanje iz zdravstvene nege* je naveden pregled obdobj razvoja otroka. Glede na to delitev bi učence 6. in 9. razreda uvrstili v obdobje pubertete, ki traja od desetega leta starosti do popolne spolne zrelosti. Naslednje obdobje, obdobje adolescence pa traja od pubertete do konca rasti. Za otroke v obdobju pubertete so navedene naslednje značilnosti: »Osvoboditi se hočejo povezave s starši, značilna je psihična labilnost, identifikacija s člani mladinskih skupin, uživanje alkohola, cigaret, drog, suicidalne težnje.«⁴

Največ koristnih informacij sva dobili v knjigi *Kako razumeti mladostnika, Priročnik za starše otrok, starih od 10 do 25 let.*⁵ Tu je opredelitev obdobj nekoliko bolj natančna: »Adolescenca se začne s puberteto, ta pa se danes začne bolj zgodaj kot v preteklosti: v starosti od 10 do 13 let. Puberteto lahko opredelimo kot skupek bioloških in anatomskih sprememb, zaradi katerih telo otroka postane odraslo in sposobno reprodukcije. /.../ Pri dekletih se puberteta pogosto začne prej

¹ Kaj je narobe s strogo vzgojo? <https://zastarse.si/vzgoja/kaj-je-narobe-s-strogo-vzgojo/> (18. 1. 2023)

² Puberteta, <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=puberteta> 18. 1. 2023.

³ Adolescenca, <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=adolescenca+> (18. 1. 2023).

⁴ Pregled otroka po obdobjih, <https://www.zdravstvena.info/vsznj/pregled-otroka-po-obdobjih/> (18. 1. 2023).

⁵ Dr. Alain Braconnier: *Kako razumeti mladostnika, Priročnik za starše otrok, starih od 10 do 25 let*, Tržič, Založba Učila, 2001.

kot pri fantih; nanjo jih opozorita pojav prve menstruacije in rast prsti. Fante pa ponavadi začnejo skrbeti dlake, ki jim začenjajo poganjati, mutiranje ali velikost spolnega uda. To, da postanejo spolna bitja, odločilno vpliva na vse spremembe, kajti mladostniki zdaj spoznavajo, da so sposobni imeti spolne odnose in da lahko ustvarijo novo življenje. /.../ Zaradi teh sprememb morajo v temeljih spremeniti odnos do svojega spolnega telesa, svoje duševne identitete in svoje okolice. /.../ Oblikovati identiteto pomeni za mladostnika odkriti, kaj ima rad, česa si želi, česa se nadeja v čustvenem in poklicnem življenju, skratka, kaj sploh pričakuje od življenja. /.../ Spremembe, ki pretresajo mladostnika, se naposled pokažejo tudi v odnosih z družino in v družbi. Mladostnik se želi oddaljiti od staršev in potrebuje razdaljo – fizično in simbolično. /.../ Mladostnik mora občutiti določeno razočaranje nad starši in si poiskati nove vzore ter zadovoljstva drugje, med vrstniki ali drugimi odraslimi. /.../ Ena izmed nalog mladostnika je, da si izoblikuje nov ideal in živi skladno z njim«⁶

»Vse spremembe pri mladostniku sprožajo številna čustva in prebudijo v njem nove občutke. /.../ Prehod iz enega občutja do drugega, od enega čustva do drugega, je lahko hiter. /.../ Ta čustvena nihanja in spreminjanje zanimanj so nekaj povsem normalnega. /.../ Mladostnik mora na novo opredeliti tudi svoj odnos do okolice in še posebej do staršev ter vrstnikov. Družina, ki je bila središče njegovega čustvenega življenja, ko je bil otrok, je zdaj šele na drugem mestu. /.../ Pod vplivom čedalje močnejših spolnih impulzov postaja nasprotni spol čedalje privlačnejši, mladostnikovo telo, ki je spolno dozorelo, pa mu omogoča odkrivanje novih občutkov ... v dvoje. /.../ V tej starosti se mladi radi družijo med sabo, še posebej od 14. ali 15. leta dalje. Radi so med prijatelji, hodijo skupaj ven, se ukvarjajo s kolektivnimi športi, igrajo v glasbeni skupini ali hodijo v kino ali na koncerte – v dvoje ali v skupini. /.../ Na splošno velja, da so v adolescenci prijatelji na prvem mestu.«⁷

»Številni starši otrokom povzročajo velikanski stres, drugi pa jih pred stresom poskušajo rešiti. Resničnost je taka, da otroci za rast stres potrebujejo. Starši se moramo naučiti prenašati bolečino, ki jo čutimo, ko vidimo, da se morajo otroci spoprijemati s stresom, dovoliti jim moramo, da

⁶ Alain Braconnier, 2001, str. 32-33.

⁷ Alain Braconnier, 2001, str. 34-36.

prenešajo nelagodje, ker niso popolni, se distancirati, ko se morajo odločiti med dvema enako prijetnima ali neprijetnima odločitvama - vse to je ključno za otrokov razvoj.«⁸

»**Telefonski pogovori** pomenijo središče družabnega življenja mlajših mladostnikov in še posebej mladostnic. To je zanje način ohranjanja stika z zunanjim svetom vendar pa dolgo zasedene telefonske linije in visoki računi za telefon niso brez posledic za družinsko harmonijo. /.../ Koristno je določiti "urnik klicanja" za vsakega družinskega člana. Tako bo vsak imel čas, ki bo le njegov in v katerem se bo lahko po mili volji posvetil telefonskemu klicu. /.../ Če mladostnik ves čas porabi za telefoniranje in zanemarja druge dejavnosti, tudi učenje in pisanje šolskih nalog, ali če nenehna zasedenost telefona krni družabno življenje preostalih družinskih članov, je težava seveda resnejša.«⁹

»Ena izmed stvari, ki jo najlažje naredimo za to, da pomagamo otrokom, da se povrnejo fluidnosti, je, da zmanjšamo **čas gledanja televizije ali kakega drugega zaslona**. Ne trdim, da so televizija in računalnik za otroka slabi, sprašujemo se samo o vlogi, ki jo imata v njihovem vsakdanjem življenju. Zelo velika razlika je med tem, da dovolimo otrokom, da uživajo v risankah, oddajah ali igrinah (še posebej ob koncu dneva) in se tako razvedrijo, in tem, da stvari uporabimo kot izgovor za to, da nam ni treba biti s samim s seboj. /.../ Otroci nas potrebujejo predvsem za to, da jim namenimo pozornost, ne za to, da jim dajemo denar. Dar naše pozornosti je veliko dragocenejši od katerekoli stvari, ki jo kupimo.«¹⁰

Raziskovalci Fakultete za varnostne vede so v letu 2011 izvedli zanimivo raziskavo, v katero je bilo vključenih 818 učencev v osnovnih in srednjih šolah v Ljubljani. Povprečna starost osnovnošolcev je bila 12 let, pri srednješolcih 16 let. **Starševsko vedenje** so opredelili takole: »je stopnja poznavanja, kaj otrok počne, s kom se družijo in kje se zadržuje. /.../ **Starševski nadzor** bi lahko opisali kot neposreden nadzor tega, kar otrok počne, s kom se zadržuje/družijo in kje je.« Rezultati raziskave so pokazali, da je »68 % osnovnošolskega vzorca (278 otrok od 408) odgovorilo, da njihovi starši vedno vedo, kje so, medtem ko je o tem poročalo le 41,4 % starejših

⁸ Dr. Shefali Tsabary: *Ozaveščeni starši, Spreminjamo sebe in povečujemo moč svojih otrok*, Tržič, Učila International, 2018., str. 202.

⁹ Alain Braconnier, 2001, str. 162.

¹⁰ Dr. Shefali Tsabary, 2018, 200-201.

anketirancev – dijakov drugega letnika srednje šole. Zanimivo je, da je odstotek dijakov, ki so zapisali, da njihovi starši nikoli ne vedo, kje so, skorajda za polovico manjši od odstotka osnovnošolcev (1,5 % proti 2,9 %). /.../ Skoraj tri četrtine staršev ali 72,5 % preverja šestošolce, ko gredo ven, medtem ko dijake drugega letnika spremljajo le v 57,1 % primerov. /.../ Le 1,7 % osnovnošolcev je v letu 2010 spilo toliko alkohola, da so bili opiti, za razliko od 67,5 % srednješolcev, ki so priznali, da so bili v letu 2010 vsaj enkrat opiti. Kar 63,5 % deklet je dejalo, da njihovi starši vedno vedo, kje so, medtem ko je o tem poročalo le 45,8 % dečkov. Dekleta so v 51,9 % dejala, da starši vedno vedo, kaj počnejo, medtem ko je ta odgovor izbralo le 37,5 % dečkov.«¹¹

V nadaljevanju omenjene raziskave ugotavljajo, da se je starševski nadzor, tudi če je merjen samo z nekaj vprašanji, izkazal kot koncept, ki bistveno vpliva na prestopništvo otrok. Močno in statistično značilno je bil povezan s pitjem alkohola ter uživanjem drog (na splošno), pa tudi s kajenjem cigaret, uživanjem drog in tatvinami v trgovinah. »Stopnja neposrednega, fizičnega nadzorovanja se je med osnovnošolci in srednješolci v našem vzorcu bistveno razlikovala; med osnovnošolci je le dobra četrtina (27,5 %) govorila o tem, da jih starši ne preverjajo, kje so in s kom se družijo, ko so zunaj s prijatelji, medtem ko je delež srednješolcev, ki jih nihče ne preverja, ko so zunaj zvečer, znašal kar 42 %, kar je posledica različnih starostnih skupin, katerih odsotnost od doma v večernih urah je praviloma različna. O pojavu vse večje »popustljivosti« staršev so že poročali raziskovalci. /.../ Zaključili so, da je preprosto sledenje oziroma fizično nadzorovanje potrebno predvsem pri mlajših otrocih, medtem ko morajo starši z leti to metodo zbiranja informacij o početju otroka nadomestiti z drugimi metodami nadzorovanja, kot na primer pogovor in učinkovito poslušanje mladih, saj vodijo v boljši odnos med starši in otroki ter tudi v boljše poznavanje otrokovega početja. Nadzor staršev nad otroki, merjen kot starševsko védenje ali nadzorsko obnašanje staršev, je v medsebojni povezavi s prestopništvom otroka. Bolj ko starši vedo, kje se otrok zadržuje, s kom se družijo in kaj počne, manjša je verjetnost, da bo počel prestopniška dejanja. Vendar pa se oblika nadzorovanja na prehodu med osnovno in

¹¹ Eva Bertok, Per Olof Wikström, Beth Hardie in Gorazd Meško: *Starševski nadzor nad najstniki v osnovni in srednji šoli ter s tem povezana odklonkost*, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, letnik 63, številka 4, Ljubljana, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija, 2012, str. 311-317.

srednjo šolo spremeni, tako da starši v veliko manjši meri fizično preverjajo, kje je otrok in s kom se družijo; bolj poudarjajo medsebojno zaupanje in dogovore.«¹²

3 RAZISKOVALNI DEL

V raziskavi sva uporabili metodo anketiranja. Anketirali sva 50 učencev 6. in 9. razreda, iz vsakega razreda je bilo vključenih po 12 deklet in 13 dečkov. Anketo sva izvedli v decembru 2022.

Reševanje anket je bilo anonimno, da so bili lahko odgovori čim bolj iskreni. Odgovore učencev sva zbrali v preglednice, za lažjo primerljivost rezultatov pa sva vse podatke preračunali v odstotke.

3.1 Ali ti starši omejujejo količino časa uporabe elektronskih naprav?

Možni odgovori na to vprašanje so bili: manj kot 1 uro / 1 uro / 2 uri / 3 ure / več kot 3 ure / nimam telefona / ne uporabljam elektronskih naprav / ne omejujejo me. Rezultate prikazuje naslednja preglednica.

Preglednica 1: Ali starši omejujejo količino časa uporabe elektronskih naprav na dan? (v %)

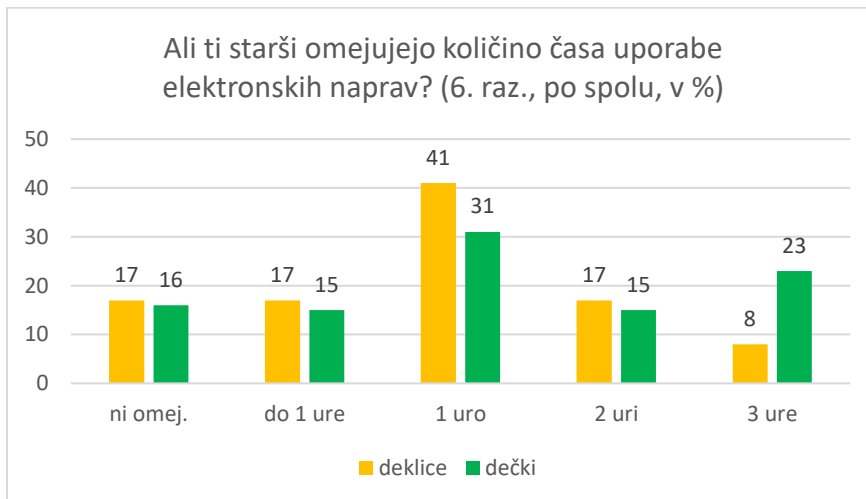
6. razred	deklice	dečki	skupaj.	9. razred	deklice	dečki	skupaj
do 1 ure	17	16	16	do 1 ure	0	0	0
1 uro	41	31	36	1 uro	8	0	4
2 uri	17	15	16	2 uri	25	15	20
3 ure	8	23	16	3 ure	25	39	32
ni omej.	17	15	16	ni omej.	42	46	44

¹² Eva Bertok, Per Olof Wikström, Beth Hardie in Gorazd Meško, 2012, str. 318-320.

Odgovore anketirancev bi lahko razvrstili v štiri kategorije:

- starši učence **zelo omejujejo** pri uporabi elektronskih naprav (uporabljati jih smejo do eno uro na dan),
- starši učence **zmerno omejujejo** pri uporabi elektronskih naprav (uporabljati jih smejo od 1 do 2 uri na dan),
- starši učence **zelo malo omejujejo** pri uporabi elektronskih naprav (uporabljati jih smejo od 3 ure na dan),
- starši učencev **ne omejujejo** pri uporabi elektronskih naprav.

Med odgovori je bil možen tudi odgovor »nimam telefona«, ki pa ga ni nihče obkrožil. Glede na to ugotavljava, da imajo vsi učenci 6. razreda elektronske naprave, če nimajo računalnika, imajo svoj telefon.

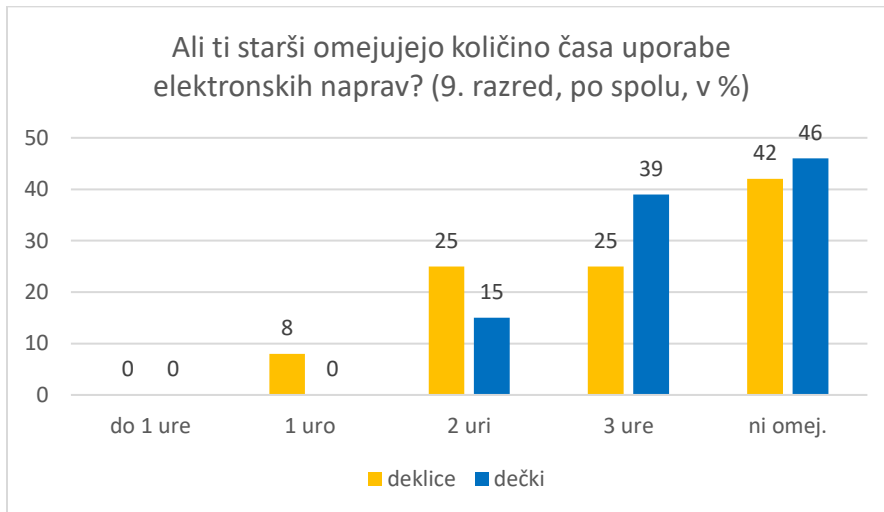

Primerjava odgovorov učencev 6. razreda po spolu:

- 17 % deklic in 15 % dečkov 6. razreda pri uporabi elektronskih naprav nima omejitve s strani staršev.
- Približno enak delež učencev (17 % deklic in 16 % dečkov) ima stroge omejitve pri uporabi elektronskih naprav.
- Starši zelo malo (elektronske naprave smejo uporabljati 3 ure na dan) omejujejo 8 % deklic in 23 % dečkov. Ta podatek pove, da ima več dečkov manj stroge omejitve kot deklice.

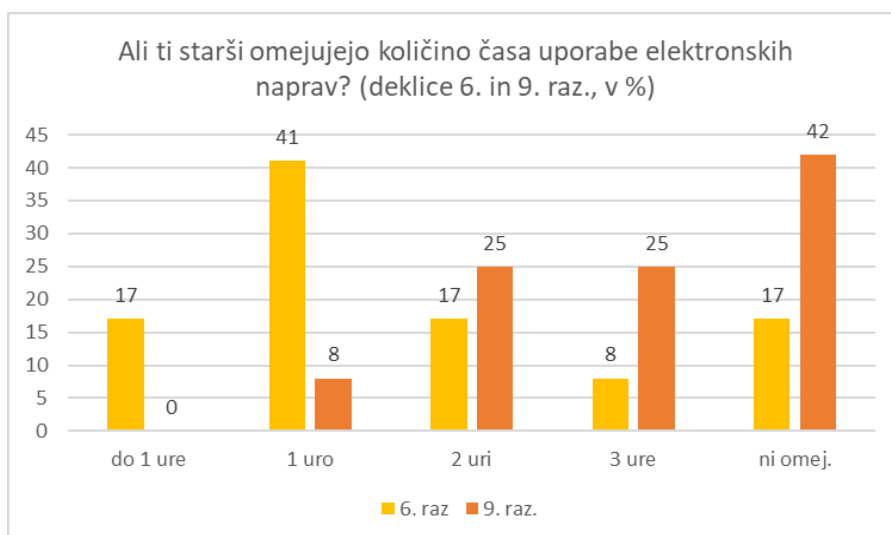
Omejevanje učencev 6. in 9. razreda s strani staršev

- Večina učencev ima zmerne omejitve pri uporabi elektronskih naprav (58 % deklic in 46 % dečkov jih sme uporabljati od 1 do 2 uri na dan).

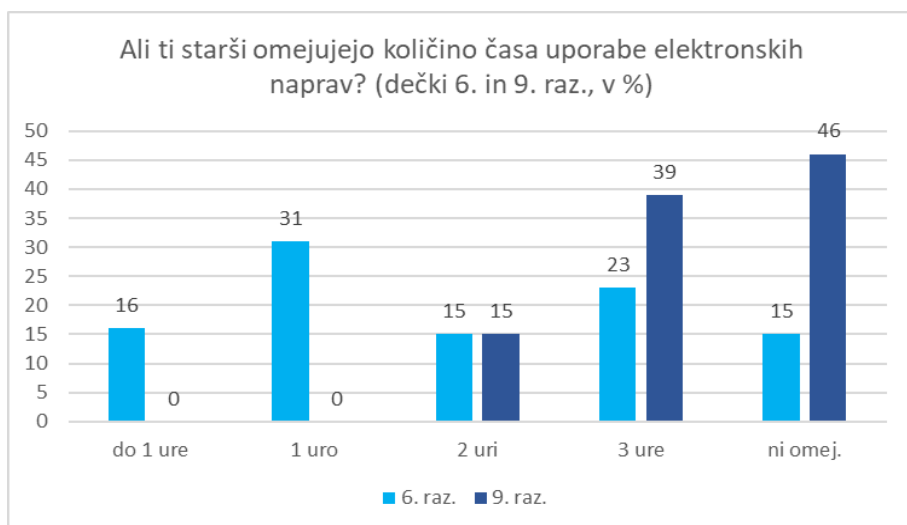
Primerjava odgovorov učencev 9. razreda po spolu:

- Skoraj polovica deklic in dečkov nima omejitev pri uporabi elektronskih naprav (42 % deklic in 46 % dečkov).
- Večina ostalih devetošolcev ima rahle ali zmerne omejitve pri uporabi elektronskih naprav, nihče pa nima strogih omejitev (uporaba do ene ure na dan).
- Deklice imajo strožje omejitve kot dečki, saj sme 33 % deklic elektronske naprave uporabljati eno do dve uri na dan, takšne omejitve pa ima samo 15 % dečkov.

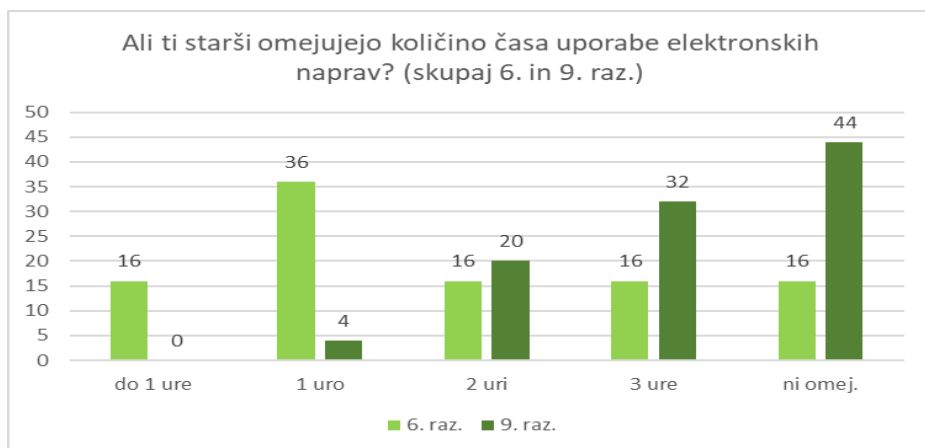
Primerjava odgovorov deklic 6. in 9. razreda:

- Brez omejitev pri uporabi elektronskih naprav je 42 % devetošolk in 17 % šestošolk.
- Zelo stroge omejitve imajo samo šestošolke (17 %).
- Zmerne omejitve ima več šestošolk (58 %) kot devetošolk (33 %).
- Starši deklicam 9. razreda postavljajo manj omejitev kot deklicam 6. razreda.

Primerjava odgovorov dečkov 6. in 9. razreda:

- Te ugotovitve so podobne ugotovitvam pri dekletih 6. in 9. razreda.
- Skoraj polovica devetošolcev pri uporabi elektronskih naprav nima omejitev (46 %), med šestošolci je takšnih samo 15 %.
- Nihče izmed devetošolcev nima strogih omejitev, pri mlajših pa je takšnih 16 %.
- Zmerne omejitve ima več šestošolcev (46 %) kot devetošolcev (15 %).
- Starši dečkom 9. razreda postavljajo manj omejitev kot dečkom 6. razreda.

Primerjava odgovorov dečkov in deklic 6. in 9. razreda.

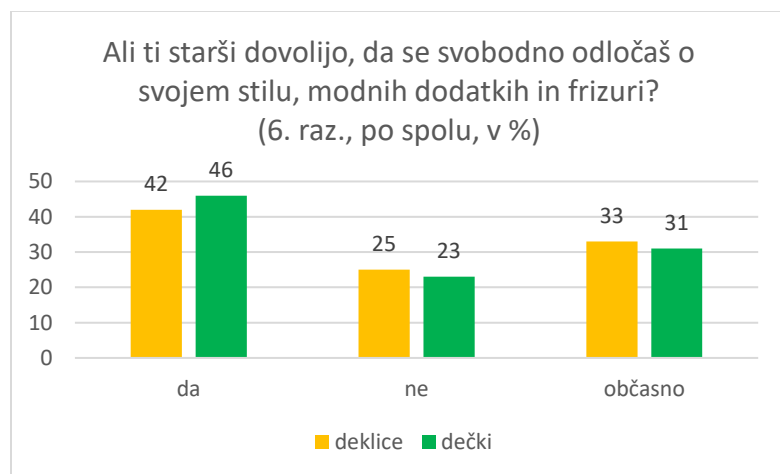
- Grafični prikaz prikazuje podobne rezultate kot prejšnja dva prikaza. Devetošolci imajo manj omejitev s strani staršev kot šestošolci.
- Brez omejitev je 44 % učencev 9. razreda in 16 % učencev 6. razreda.
- Stroge omejitve imajo samo učenci 6. razreda (16 %).
- Zmerne omejitve ima več šestošolcev (52 %) kot devetošolcev (24 %).
- Sklepava lahko, da starši starejšim otrokom bolj zaupajo kot mlajšim, zato jih manj omejujejo pri uporabi elektronskih naprav.

3.2 Ali ti starši dovolijo, da se svobodno odločaš o svojem stilu, modnih dodatkih in frizuri?

Učenci so izbirali med naslednjimi odgovori: *da*, *ne* in *občasno*.

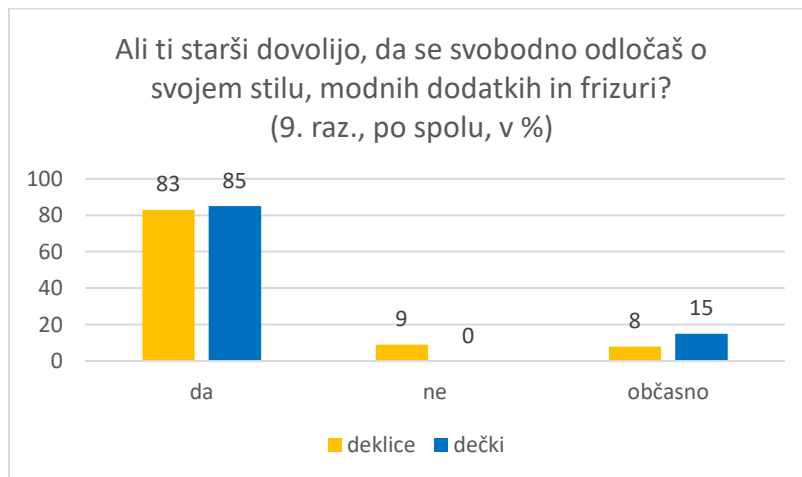
Preglednica 2: Ali starši dovolijo, da se svobodno odločaš o svojem stilu, modnih dodatkih in frizuri? (v %)

6. razred	deklice	dečki	skupaj	9. razred	deklice	dečki	skupaj
da	42	46	44	da	83	85	84
ne	25	23	24	ne	9	0	4
občasno	33	31	32	občasno	8	15	12

Primerjava odgovorov učencev 6. razreda po spolu:

- Odgovori dečkov in deklic 6. razreda so si zelo podobni, saj med njimi ni večjih razlik (do največ 4 odstotne točke).
- Skoraj polovica staršev učencem 6. razreda dovoli, da se svobodno odločajo o stilu oblačenja, modnih dodatkih in frizurah (42 % deklicam, 46 % dečkom).
- Tretjina staršev jim izbiro stila, modnih dodatkov in frizur dovoli občasno (33 % deklicam in 31 % dečkom).
- Tretjini učencev 6. razreda (33 % deklicam in 31 % dečkom) starši le občasno dovolijo izbiro lastnega stila, modnih dodatkov in frizur.
- Približno četrtini učencev 6. razreda (25 % deklicam in 23 % dečkom) starši nikoli ne dovolijo izbiro lastnega stila oblačenja, modnih dodatkov in pričeske.

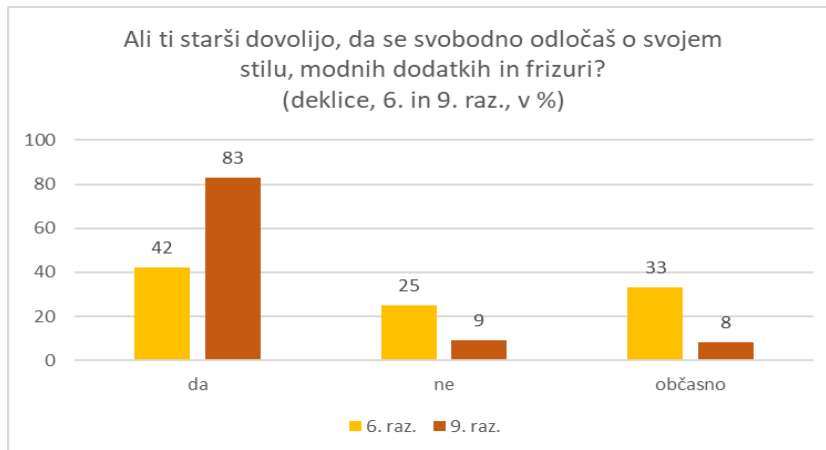

Primerjava odgovorov učencev 9. razreda po spolu:

- Veliki večini devetošolcev (83 % deklicam in 85 % dečkom) starši dovolijo, da se sami odločajo o svojem stilu, modnih dodatkih in frizuri.
- 8 % deklicam in 15 % dečkom starši občasno dovolijo svobodno izbiro stila oblačenja, modnih dodatkov in pričeske.
- Starši 9 % deklicam ne dovolijo, da bi svobodno izbirale svoj stil oblačenja, modne dodatke in pričesko.

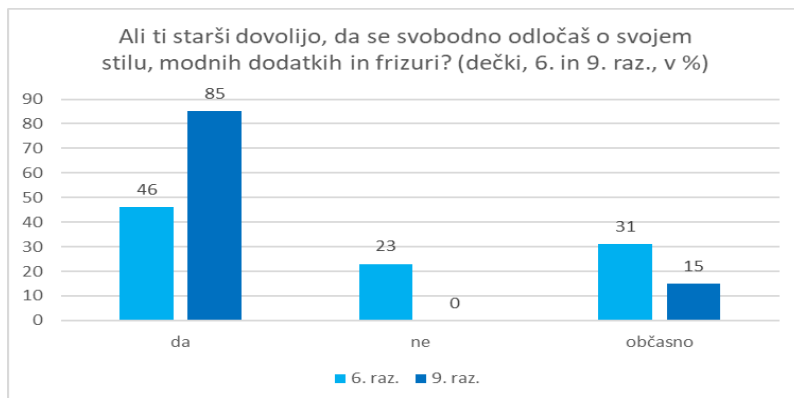
Omejevanje učencev 6. in 9. razreda s strani staršev

- Razlike med spoloma glede svobodne izbire stila oblačenja, modnih dodatkov in frizure so malenkostne. Starši občasno ali nikoli ne dovolijo izbire stila oblačenja, modnih dodatkov in frizure 17 % deklicam in 15 % dečkom.

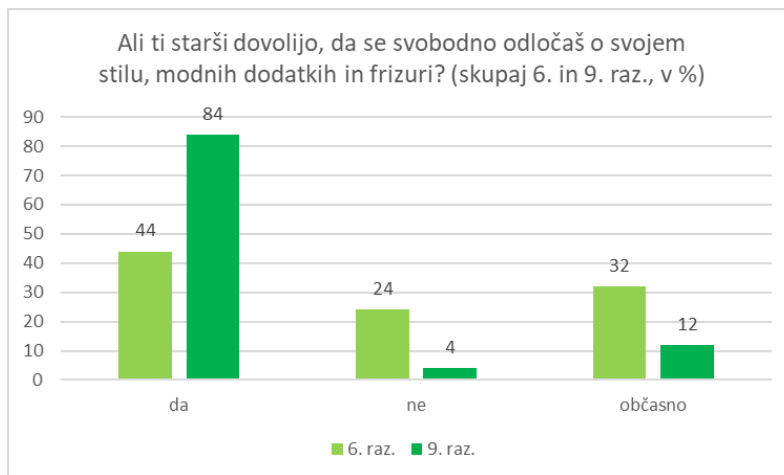
Primerjava odgovorov deklic 6. in 9. razreda:

- Med odgovori deklic 6. in 9. razreda so precejšnje razlike.
- Le manj kot polovici (42 %) deklic 6. razreda in večini deklic 9. razreda (83 %) starši vedno dovolijo izbiro lastnega stila oblačenja, modnih dodatkov in frizure.
- Ena četrtnina deklic 6. razreda nima svobode pri odločanju o stilu, modnih dodatkih in frizuri. Enako velja za 9 % deklic 9. razreda.
- O stilu oblačenja, modnih dodatkih in frizuri lahko občasno odloča tretjina deklic 6. razreda (33 %) in le nekaj (8 %) deklic 9. razreda.
- Starši svobodno izbiro stila oblačenja, modnih dodatkov in frizure pogosteje prepuščajo starejšim deklicam kot mlajšim.

Primerjava odgovorov dečkov 6. in 9. razreda:

- Rezultati so podobni rezultatom pri deklicah.
- Starši dečkom 9. razreda (85 %) pogosteje prepuščajo svobodno izbiro stila oblačenja, modnih dodatkov in frizure kot dečkom v 6. razredu (46 %).
- Svobodne izbire pri stilu oblačenja, modnih dodatkov in frizure nima le 23 % dečkov 6. razreda. Vsem dečkom 9. razreda dovolijo njihovo svobodno izbiro vedno ali vsaj občasno.
- Svobodno izbiro občasno dovolijo 31 % dečkom 6. razreda in 15 % dečkom 9. razreda.
- Starši dečkom 9. razreda manj omejujejo svobodno izbiro oblačenja, modnih dodatkov in frizure kot dečkom 6. razreda.

Primerjava odgovorov dečkov in deklic 6. in 9. razreda.

- Tudi pri primerjavi rezultatov učencev obeh razredov ne glede na spol so rezultati zelo podobni.
- Skoraj vsem učencem 9. razreda starši dovolijo svobodno izbiro stila oblačenja, nošenja modnih dodatkov in frizure.
- Samo slaba polovica dečkov in deklic 6. razreda (44 %) lahko svobodno izbira stil oblačenja, modnih dodatkov in frizure, tretjina (32 %) dobi to dovoljenje občasno, četrtnina (24 %) pa nikoli.
- Starši pri svobodni izbiri stila oblačenja, modnih dodatkov in frizure bolj omejujejo mlajše kot starejše učence.

3.3 Vprašanje 3: Kolikokrat na teden se lahko družiš s prijatelji?

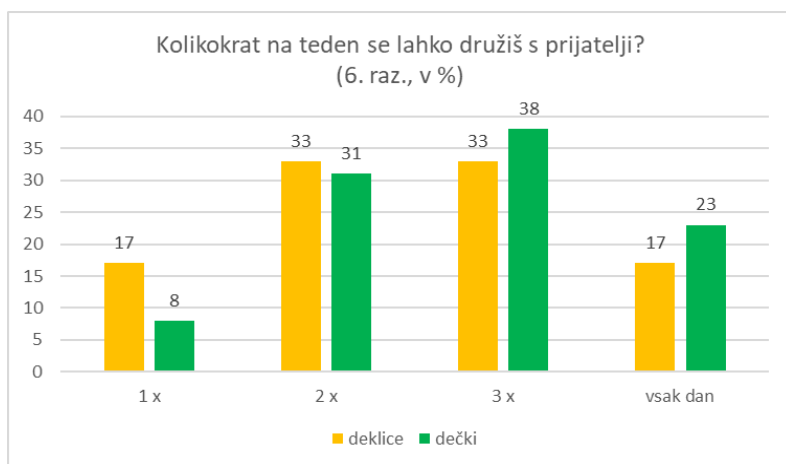
Učenci so pri tem vprašanju lahko izbirali med naslednjimi odgovori: *1x na teden, 2x na teden, 3x na teden, vsak dan in ne dovolijo mi.*

Preglednica 3: Kolikokrat na teden se lahko družiš s prijatelji? (v %)

6. razred	deklice	dečki	skupaj	9. razred	deklice	dečki	skupaj
1x	17	8	12	1x	8	0	4
2x	33	31	32	2x	0	8	4
3x	33	38	36	3x	42	23	32
vsak dan	17	23	20	vsak dan	50	69	60

Pri tem vprašanju lahko odgovore razvrstiva v tri kategorije:

- starši učence **zelo omejujejo** pri druženju s prijatelji (družiti se smejo le 1x na teden),
- starši učence **zmerno omejujejo** pri druženju s prijatelji (družiti se smejo 2x do 3x na teden),
- starši učencev **ne omejujejo** pri druženju s prijatelji (družijo se lahko vsak dan).

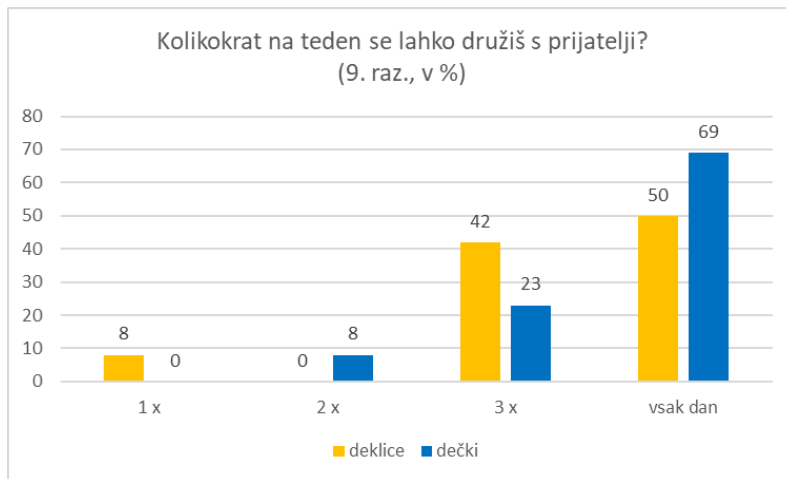

Primerjava odgovorov učencev 6. razreda po spolu:

- Med anketiranci 6. razreda ni nikogar, ki bi mu starši popolnoma omejevali stike s prijatelji.

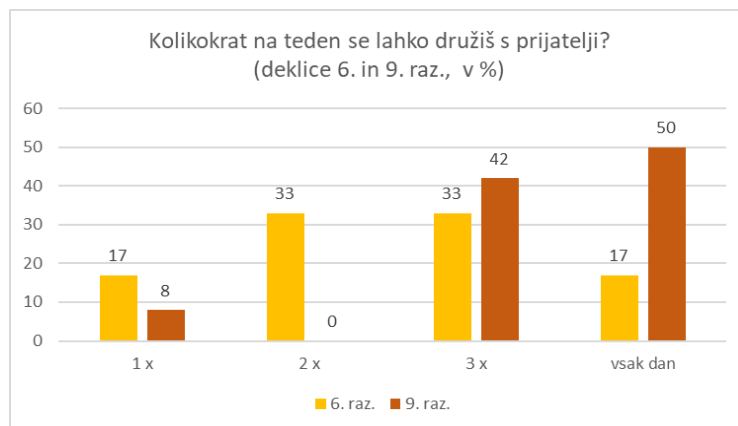
Omejevanje učencev 6. in 9. razreda s strani staršev

- 17 % deklic in 8 % dečkov se sme družiti s prijatelji le enkrat na teden. Starši deklice bolj omejujejo pri druženju s prijatelji kot dečke.
- Večino deklic (66 %) in dečkov (69 %) starši zmerno omejujejo pri stikih s prijatelji. Z njimi se smejo družiti od dvakrat do trikrat na teden.
- Vsak dan se lahko s prijatelji družijo manj deklic (17 %) kot dečkov (23 %).

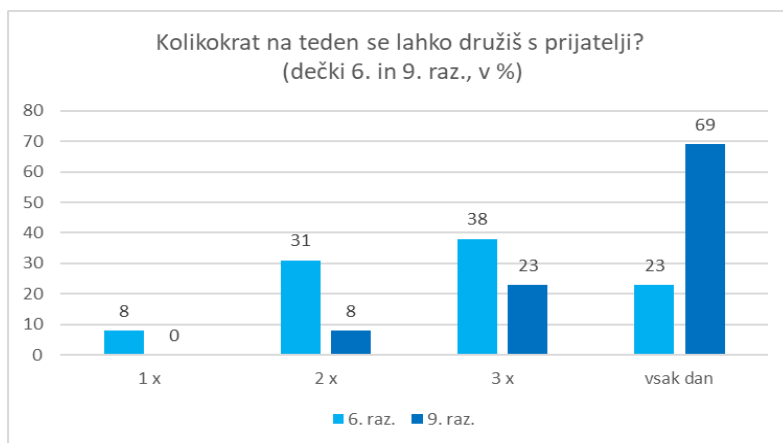
Primerjava odgovorov učencev 9. razreda po spolu:

- Starši manj omejujejo deklice in dečke 9. razreda kot šestošolce.
- Stroge omejitve glede druženja s prijatelji ima le nekaj deklic (8 %), dečki takih omejitev nimajo.
- Brez omejitev je več dečkov (69 %) kot deklic (50 %).
- Zmerne omejitve ima več deklic (42 %) kot dečkov (31 %).
- Rezultati kažejo, da starši učencev 9. razreda bolj omejujejo deklice kot dečke.

Primerjava odgovorov deklic 6. in 9. razreda:

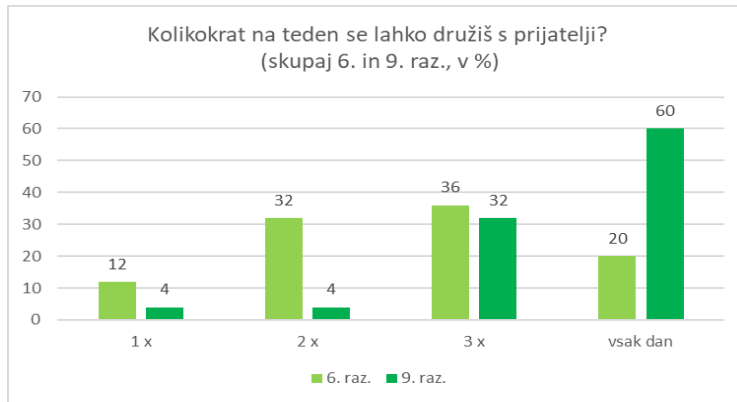
- Pri primerjavi deklic 6. in 9. razreda ugotavljava, da ima stroge omejitve pri druženju s prijatelji več mlajših (17 %) kot starejših deklic (8 %).
- Brez omejitev je nasprotno več starejših (50 %) kot mlajših deklic (17 %).
- Zmerne omejitve (ko se smejo s prijatelji družiti dva do trikrat na teden) ima več deklic 6. razreda (66 %) kot deklic 9. razreda (42 %).
- Rezultati kažejo, da starši deklice 6. razreda bolj omejujejo pri druženju s prijatelji kot deklice 9. razreda.

Primerjava odgovorov dečkov 6. in 9. razreda:

- Pri dečkih je razlika glede na razred še nekoliko večja. Brez omejitev pri druženju s prijatelji je 69 % dečkov 9. razreda in 23 % dečkov 6. razreda.
- Stroge omejitve ima le 8 % dečkov 6. razreda, starejši dečki pa strogih omejitev nimajo.
- Zmerne omejitve ima 69 % dečkov 6. razreda in 31 % dečkov 9. razreda.
- Podobno kot pri deklicah lahko tudi tukaj ugotoviva, da starši mlajše dečke bolj omejujejo pri stikih s prijatelji kot starejše.

Omejevanje učencev 6. in 9. razreda s strani staršev

Primerjava odgovorov dečkov in deklic 6. in 9. razreda.

- Primerjava rezultatov učencev 6. in 9. razreda je pokazala na velike razlike med starostnima skupinama. Starši mlajše učence bolj omejujejo pri stikih s prijatelji kot starejše.
- Stroge omejitve pri stikih s prijatelji ima 12 % učencev 6. razreda in 4 % učencev 9. razreda.
- Brez omejitev je 60 % učencev 9. razreda in 20 % učencev 6. razreda.
- Zmerne omejitve ima 68 % šestošolcev in 36 % devetošolcev.

4 RAZPRAVA

V raziskovalni nalogi sva želeli ugotoviti razlike v omejevanju učencev s strani staršev glede na spol in razred. V razpravi bova predstavili ugotovljene razlike in primerjali rezultate najine raziskave z raziskavo, navedeno v teoretičnem delu. V skladu z ugotovitvami bova preverili, ali lahko potrdiva najino hipotezo.

Omejevanje uporabe elektronskih naprav

Vsi učenci 6. in 9. razreda imajo elektronske naprave, vsaj svoj mobilni telefon. Z raziskavo sva ugotovili predvsem naslednje:

- Dečki imajo manj stroge omejitve kot deklice.

- Šestošolci (dečki in deklice) imajo strožje omejitve kot devetošolci.

Ugotovljene razlike med spoloma:

- 17 % deklic in 15 % dečkov pri uporabi elektronskih naprav nima omejitev s strani staršev. Približno enako število deklic in dečkov ima stroge omejitve pri uporabi elektronskih naprav (17 % deklic in 16 % dečkov). Rahle omejitve ima 8 % deklic in 23 % dečkov 6. razreda.
- Skoraj polovica deklic in dečkov 9. razreda nima omejitev pri uporabi elektronskih naprav (42 % deklic in 46 % dečkov). Večina ostalih devetošolcev ima rahle ali zmerne omejitve pri uporabi elektronskih naprav, nihče pa nima strogih omejitev (uporaba do ene ure na dan). 33 % deklic 9. razreda sme naprave uporabljati eno do dve uri na dan, takšne omejitve pa ima samo 15 % dečkov.

Ugotovljene razlike glede na starost:

- Brez omejitev pri uporabi elektronskih naprav ima 44 % dečkov in deklic 9. razreda in 16 % dečkov in deklic 6. razreda. Stroge omejitve imajo samo učenci 6. razreda (16 %). Zmerne omejitve ima več šestošolcev (52 %) kot devetošolcev (24 %).

Ugotavlja torej manjše razlike pri omejevanju uporabe elektronskih naprav glede na spol in velike razlike glede na starost otrok.

Svobodno odločanje o stilu oblačenja, modnih dodatkih in frizuri

Odgovori dečkov in deklic 6. in 9. razreda na vprašanje, ali jim starši dovolijo svobodno odločanje o stilu oblačenja, modnih dodatkih in frizuri so si zelo podobni, med njimi ni večjih odstopanj.

Ugotovljene razlike glede na spol:

- Skoraj polovica staršev deklicam in dečkom 6. razreda dovoli, da se svobodno odločajo o stilu oblačenja, modnih dodatkih in frizuri (42 % deklicam in 46 % dečkom). Tretjina staršev jim izbiro stila oblačenja, modnih dodatkov in frizure dovoli občasno (33 %

deklicam in 31 % dečkom). Približno četrtini učencev 6. razreda (25 % deklicam in 23 % dečkom) starši nikoli ne dovolijo izbiri lastnega stila oblačenja, modnih dodatkov in pričeske.

- Veliki večini devetošolcev starši dovolijo, da se sami odločajo o svojem stilu oblačenja, modnih dodatkih in frizuri (83 % deklicam in 85 % dečkom). Samo 8 % deklicam in 15 % dečkom starši občasno dovolijo svobodno izbiro stila oblačenja in pričeske. 9 % deklic starši nikoli ne dovolijo svobode pri izbiri stila oblačenja, modnih dodatkov in pričeske.

Ugotovljene razlike glede na starost

- Večina učencev 9. razreda lahko svobodno izbira stil oblačenja, modne dodatke in frizuro (84 %), med učenci 6. razreda je takšnih samo 44 %. Tretjina šestošolcev lahko o tem svobodno odloča le občasno (32 %), petina pa nikoli (24 %). Med devetošolci jih občasno o tem lahko odloča 12 %, nikoli pa 4 %.

Omejevanje druženja s prijatelji

Odgovore anketirancev sva razvrstili v tri kategorije: starši svoje otroke pri druženju s prijatelji zelo omejujejo (družiti se smejo le 1x na teden), zmerno omejujejo (družiti se smejo od 2x do 3x na teden) in ne omejujejo (družijo se lahko vsak dan). Ugotovili sva, da starši pri tem bolj omejujejo deklice kot dečke in da bolj omejujejo dečke in deklice iz 6. razreda kot tiste iz 9. razreda.

Ugotovljene razlike glede na spol

- Redko (samo enkrat na teden) se sme s prijatelji družiti 17 % deklic in 8 % dečkov 6. razreda in 8 % deklic 9. razreda, dečki 9. razreda teh omejitev nimajo.
- V 6. razredu ima večina deklic (66 %) in dečkov (69 %) zmerne omejitve pri druženju s prijatelji (druženje od 2x do 3x na teden), v 9. razredu pa ima zmerne omejitve več deklic (42 %) kot dečkov (31 %).
- Brez omejitev (vsak dan se lahko družijo s prijatelji) je 17 % deklic in 23 % dečkov 6. razreda ter 69 % dečkov in 50 % deklic 9. razreda.

Ugotovljene razlike glede na starost

- Pri primerjavi rezultatov učencev 6. in 9. razreda so se pokazale velike razlike med starostnima skupinama. Brez omejitev je 60 % učencev 9. razreda in 20 % učencev 6. razreda, zmerne omejitve pa ima 68 % šestošolcev in 36 % devetošolcev.
- Stroge omejitve pri stikih s prijatelji ima 12 % učencev 6. razreda in 4 % učencev 9. razreda.

Primerjava rezultatov z rezultati raziskave, izvedene na Fakulteti za varnostne vede

Najine rezultate o omejevanju stikov s prijatelji lahko primerjava z raziskavo, ki so jo leta 2011 izvedli na Fakulteti za varnostne vede. Ugotovili so, da medtem ko skoraj tri četrtine staršev (73 %) preverja šestošolce, ko gredo ven, dijake (stare 16 let) takrat preverja le 57 % staršev. Za 64 % deklet starši vedno vedo, kje so, medtem ko to velja le za 46 % fantov.¹³ Ugotovili so torej opazne razlike glede na starost in spol.

V najini raziskavi sicer govoriva o tem, kolikokrat starši svojim otrokom dovolijo druženje s prijatelji, a pokazala se je podobna značilnost: starši bolj omejujejo mlajše otroke (6. razred) kot starejše (9. razred) in bolj deklice kot dečke. V raziskavi navajajo tudi, da je »fizično nadzorovanje potrebno predvsem pri mlajših otrocih, medtem ko morajo starši z leti to metodo zbiranja informacij o početju otroka nadomestiti z drugimi metodami nadzorovanja, kot na primer pogovor in učinkovito poslušanje mladih, saj vodijo v **boljši odnos med starši in otroki** ter tudi v boljše poznavanje otrokovega početja. /.../ Bolj ko starši vedo, kje se otrok zadržuje, s kom se družijo in kaj počne, manjša je verjetnost, da bo počel prestopniška dejanja.«¹⁴

¹³ Eva Bertok, Per Olof Wikström, Beth Hardie in Gorazd Meško, 2012, str. 311-318.

¹⁴ Eva Bertok, Per Olof Wikström, Beth Hardie in Gorazd Meško, 2012, str. 318-320.

POTRJEVANJE HIPOTEZE

Postavili sva naslednjo hipotezo:

Starši pri uporabi elektronskih naprav, svobode stila oblačenja in pri druženju s prijatelji bolj omejujejo šestošolce kot devetošolce, ker starejšim otrokom že nekoliko bolj zaupajo. Bolj omejujejo dekleta kot fante. Pred raziskovanjem sva postavili naslednjo hipotezo:

Hipotezo sva razdelili na dva dela:

Uporaba elektronskih naprav in svoboda stila oblačenja, modnih dodatkov in frizure:

Hipoteze ne moreva potrditi oziroma jo lahko potrdiva le deloma. Omejevanje staršev je bolj odvisno od starosti otrok kot od njihovega spola. Primer: brez omejitev pri uporabi elektronskih naprav je 44 % učencev 9. razreda in 16 % učencev 6. razreda. Večina učencev 9. razreda lahko svobodno izbira stil oblačenja, modne dodatke in frizuro (84 %), med učenci 6. razreda pa je takšnih samo 44 %.

Druženje s prijatelji:

Hipotezo lahko potrdiva. Starši več dovolijo starejšim otrokom in več fantom kot dekletom. Npr.: brez omejitev (vsak dan se lahko družijo s prijatelji) je 17 % deklic in 23 % dečkov 6. razreda ter 69 % dečkov in 50 % deklic 9. razreda.

5 ZAKLJUČEK

Raziskovalna naloga prinaša koristne ugotovitve tako za starše kot tudi za nas otroke. Na treh primerih sva preverili, na katerem področju so starši najbolj strogi in kje svobodno izbirajo prepuščajo svojim otrokom. Z raziskavo sva ugotovili tudi, da najini starši niso tako zelo strogi, če njihove omejitve primerjamo z omejitvami vrstnikov. Tema, ki jo proučujemo v raziskovalni nalogi, je pomembna, saj je pomembno, da smo vzgojeni, moramo imeti neke omejitve, da lahko odrastemo v odgovorne odrasle.

Sprva sva malo dvomili v svoje sposobnosti, saj sva raziskovalno nalogo izdelovali prvič. Najbolj naju je skrbela dolžina raziskovalne naloge, saj sva bili doslej vajeni napisati le stran ali dve dolgo seminarsko nalogo, obseg raziskovalne naloge pa je veliko večji. Vse ovire, strahove in težave sva uspešno premagali in s trdim delom prišli do končne oblike raziskovalne naloge, ki se nama zdi tudi vsebinsko zelo zanimiva.

Raziskavo bi bilo zanimivo nadaljevati v več smereh. Na podoben način bi lahko raziskovali omejevanje s strani staršev še na drugih področjih življenja in dela otrok različnih starosti. Del vzgoje predstavljajo tudi kazni, zato bi lahko raziskovali tudi, ali starši svoje otroke še kaznujejo in če jih, kakšne kazni uporabljajo pri različni starosti otrok in ali so te koristne ali škodljive za psihološki razvoj otrok. Zanimali bi naju razlogi, zaradi katerih starši kaznujejo otroke. Zanimiva vprašanja, ki bi jih postavili anketirancem, bi bila lahko tudi naslednja: kateri je najpogostejši razlog za prepiranje s starši; katera je najbolj stroga kazen, ki si jo dobil; iz katere kazni, ki si jo dobil, si se največ naučil in zakaj; ali se ti zdi, da so tvoji starši strogi, če jih primerjaš s starši tvojih vrstnikov itd. Raziskovali bi lahko tudi stališča staršev do kaznovanja, npr. zakaj kaznujejo otroke, kakšen namen ima njihova kazen itd. S tem bi staršem pomagali pri vzgoji otrok, otroci pa bi lažje razumeli, zakaj jih starši kaznujejo. Ugotavljali bi lahko tudi, kako so se kazni spreminjale skozi čas, tako da bi različne generacije spraševali o kaznih, ki so jih dobili, ko so bili otroci.

6 VIRI IN LITERATURA

- Eva Bertok, Per Olof Wikström, Beth Hardie in Gorazd Meško: *Starševski nadzor nad najstniki v osnovni in srednji šoli ter s tem povezana odklonskost*, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, letnik 63, številka 4, Ljubljana, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija, 2012, str. 311-320.
- Dr. Alain Braconnier: *Kako razumeti mladostnika, Priročnik za starše otrok*, starih od 10 do 25 let, Tržič, Založba Učila, 2001.

- Dr. Shefali Tsabary: *Ozaveščeni starši, Spreminjamo sebe in povečujemo moč svojih otrok*, Tržič, Učila International, 2018.

Elektronska viri in literatura:

- Adolescenca,
<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=adolescenca+> (18. 1. 2023).
- Kaj je narobe s strogo vzgojo? <https://zastarse.si/vzgoja/kaj-je-narobe-s-strogo-vzgojo/> (18. 1. 2023).
- Pregled otroka po obdobjih, <https://www.zdravstvena.info/vsxnj/pregled-otroka-po-obdobjih/> (18. 1. 2023).
- Puberteta, SSKJ,
<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=puberteta> (18. 1. 2023).
- Strogi starši vzgajajo otroke, ki odrastejo v odlične odrasle, aktivni.metroplitan.si,
<https://aktivni.metropolitan.si/odnosi-in-seks/strogi-starsi-vzgajajo-otroke-ki-odrastejo-v-odlicne-odrasle/> (29. 12. 2022).
- Trda ali popustljiva vzgoja malo za šalo malo za res, Bibaleze.si,
<https://www.bibaleze.si/starsi/trda-ali-popustljiva-vzgoja-malo-za-salo-malo-za-res.html/> (29. 12. 2022).

7 PRILOGA

ANKETA

Živijo, sva Brina in Eva, učenki 9. b razreda. Prosiva te, da izpolniš najino anonimno anketo, ki se nanaša na omejitve, ki ti jih postavljajo starši. Hvala!

Obkroži svoj spol.

ženski moški

Prosiva, obkroži razred, ki ga obiskuješ.

6. razred 9. razred

Ali ti starši omejujejo količino časa uporabe elektronskih naprav?

- elektronske naprave lahko uporabljam na dan:
manj kot 1 uro 1 uro 2 uri 3 ure več kot 4 ure
- - nimam telefona - ne uporabljam elektronskih naprav
- ne omejujejo me

Ali ti starši dovolijo, da se svobodno odločaš o svojem stilu, modnih dodatkih in frizuri?

da ne občasno

Kolikokrat na teden se lahko družiš s prijatelji?

1x na teden 2x na teden 3x na teden vsak dan ne dovolijo mi

Zahvaljujeva se ti za sodelovanje!